

BS/26/2010

**MOBILNOŚĆ I PREFERENCJE
MIGRACYJNE POLAKÓW**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W ostatnich latach zainteresowanie Polaków migracjami jest bardzo duże. Koncentruje się ono głównie na migracjach zagranicznych, które znacząco wzrosły po przystąpieniu Polski do UE. Mobilność przestrzenna wewnątrz kraju jest jednak równie istotna, szczególnie w kontekście rozwoju regionalnego. Warto też wziąć pod uwagę, że Polska znajduje się w depresji urodzeniowej, tzn. liczba ludności spada w wyniku przewagi liczby zgonów nad liczbą urodzeń. Migracje mogą pogłębić lub zniwelować skutki tego procesu. Dane GUS¹ wskazują na znaczne różnice w atrakcyjności poszczególnych regionów dla migrantów. Tylko pięć województw w Polsce (mazowieckie, małopolskie, wielkopolskie, pomorskie oraz dolnośląskie) charakteryzuje się pozytywnym saldem migracji, czyli więcej osób w nich się osiedla, niż je opuszcza. W pozostałych województwach odnotowano negatywne saldo migracji.

W lutowym badaniu² zapytaliśmy Polaków o ich doświadczenia migracyjne, powody mobilności i preferencje dotyczące miejsca zamieszkania. Interesowały nas przede wszystkim czynniki skłaniające do zmiany miejscowości zamieszkania, w szczególności znaczenie rynku pracy, ale także – utrudniające migrację osobom wyrażającym taką chęć.

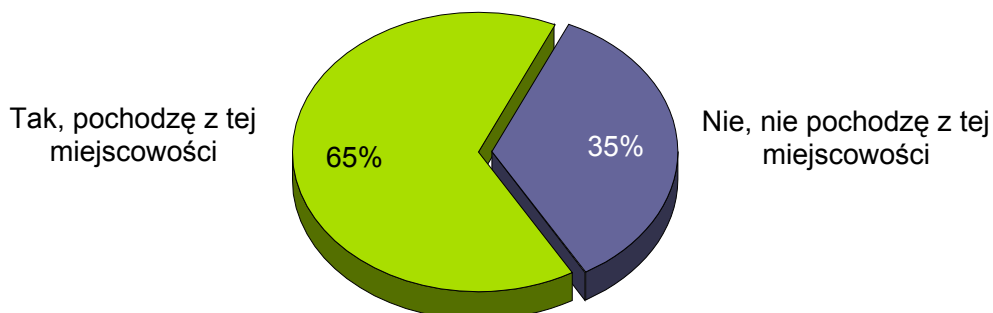
MOBILNOŚĆ POLAKÓW

Prawie dwie trzecie Polaków (65%) mieszka w miejscowościach, z których pochodzi. Około jednej trzeciej zaś mieszkańców polskich wsi, miasteczek i miast (35%) to ludność napływowa z innych miejscowości (bardzo często nieodległych, jak pokazuje rys. 5). Proporcje ludności miejscowej do napływowej są podobne w miejscowościach o różnym stopniu urbanizacji, z wyjątkiem największych miast (powyżej 500 tysięcy mieszkańców), w których nieco ponad jedna czwarta (26%) pochodzi spoza tych miast (zob. tabele aneksowe).

¹ Główny Urząd Statystyczny (GUS), 2008, *Rocznik demograficzny*, tabela 2 (174) www.stat.gov.pl/gus/45.3697_PLK_HTML.htm

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (237) przeprowadzono w dniach 4–10 lutego 2010 roku na liczącej 1021 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

RYS. 1. CZY POCHODZI PAN(I) Z MIEJSCOWOŚCI, W KTÓREJ OBECNIE PAN(I) MIESZKA?

Brak mobilności dużej części Polaków nie wynika tylko z przywiązania do miejscowości pochodzenia. Osoby mieszkające w miejscowościach, z których się wywodzą, równie często jak pozostałe deklarują, że zamieszkałyby w innej miejscowości, gdyby miały taką możliwość (po 26%). Zatem dla ponad jednej czwartej społeczeństwa brak mobilności wynika nie z przywiązania do miejsca zamieszkania bądź zadowolenia z niego, ale z innych czynników.

Tabela 1

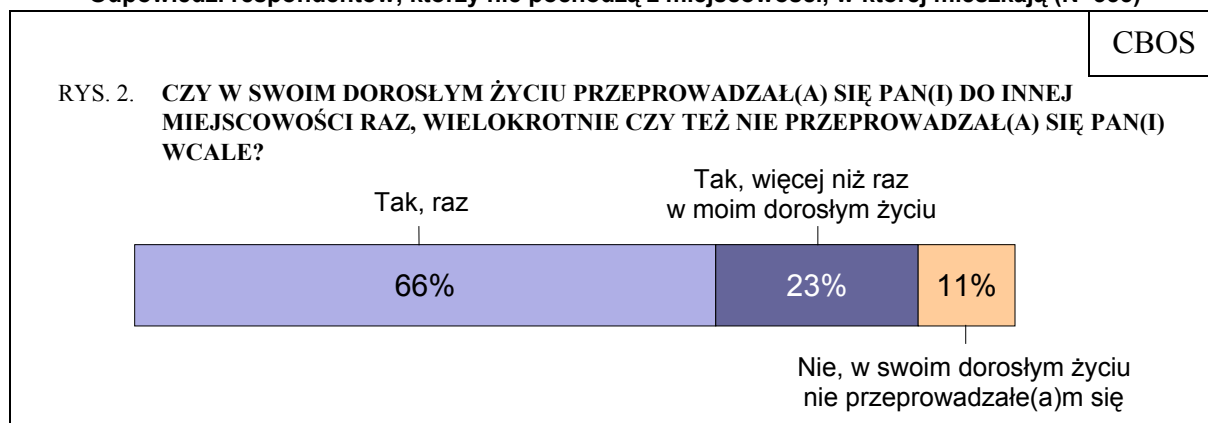
Gdyby obecnie mógł(mogła) Pan(i) urządzić sobie życie w dowolnie wybranej miejscowości, to czy wybrał(a)by Pan(i)*:	Czy pochodzi Pan(i) z miejscowości, w której obecnie Pan(i) mieszka?	
	Tak, pochodzę z tej miejscowości	Nie, nie pochodzę z tej miejscowości
	w procentach	
– tę samą miejscowość, w której Pan(i) mieszka obecnie	74	74
– inną miejscowość	26	26

* Pominięto „trudno powiedzieć”

Jednym z czynników, który różnicuje prawdopodobieństwo pozostania w miejscowości, z której się pochodzi, jest sytuacja materialna. Badani z gospodarstw domowych o najwyższych dochodach *per capita* (powyżej 1000 zł) częściej niż inni deklarują, że nie pochodzą z miejscowości, w której mieszkają (zob. tabele aneksowe). Zależność między sytuacją materialną i mobilnością może być różnokierunkowa. Z jednej strony osoby bardziej mobilne mogą przenosić się do miejscowości, które stwarzają im najlepsze szanse rozwoju zawodowego i oferują lepsze warunki finansowe. Z drugiej strony to osoby zamożniejsze w mniejszym stopniu podlegają ograniczeniom w wyborze miejsca zamieszkania przez czynniki ekonomiczne.

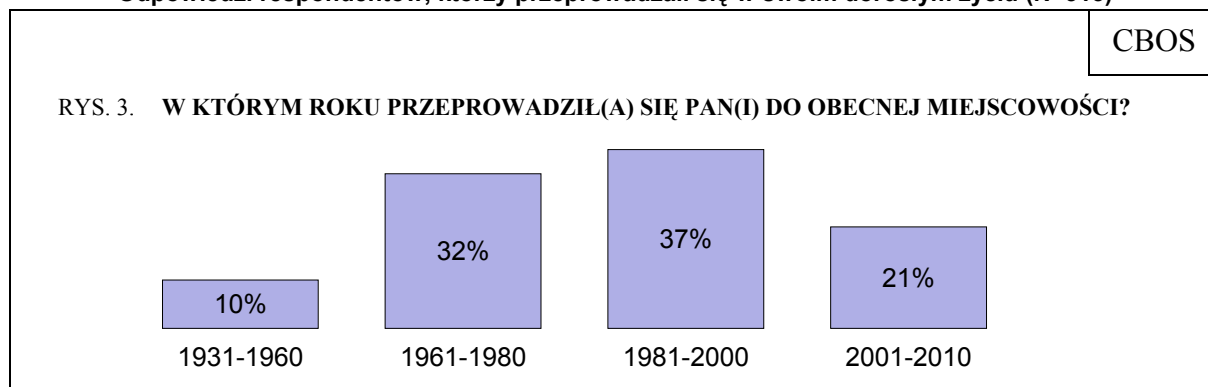
Stopień mobilności nawet tej części społeczeństwa, która mieszka poza miejscem pochodzenia, jest jednak ograniczony. Wśród osób, które nie wywodzą się z zamieszkiwanych przez nie miejscowości, większość (66%) tylko raz w swoim dorosłym życiu przeprowadzała się do innej miejscowości. Mniej niż jedna czwarta napływowych mieszkańców (23%) wiele razy w swoim życiu migrowała do innych miejscowości. Co dziewiąty (11%) deklaruje natomiast, że jego przeprowadzka miała miejsce w dzieciństwie bądź w okresie, kiedy był nastolatkiem.

Odpowiedzi respondentów, którzy nie pochodzą z miejscowości, w której mieszkają (N=355)

Ponad trzy czwarte napływowych mieszkańców (79%) twierdzi, że w obecnie zamieszkiwanych miejscowościach żyje od co najmniej dziesięciu lat, w tym jedna dziesiąta (10%) – przynajmniej pięćdziesiąt lat. Prawdopodobnie są to migracje związane z przemieszczaniem się ludności tuż po wojnie i przede wszystkim z ówczesną industrializacją. Jedna piąta napływowych mieszkańców polskich miast, miasteczek i wsi (21%) mieszka tam krócej niż dziesięć lat.

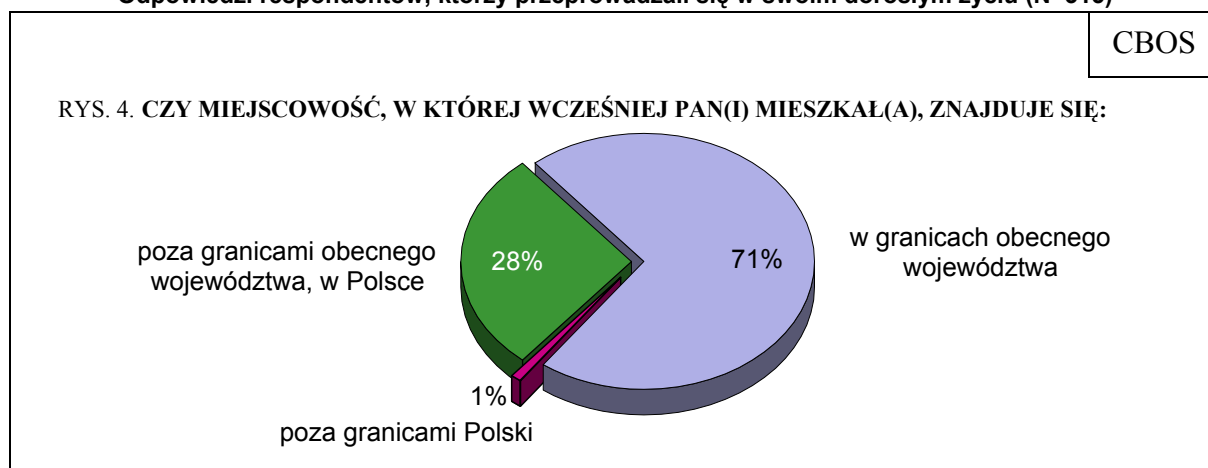
Odpowiedzi respondentów, którzy przeprowadzali się w swoim dorosłym życiu (N=315)

CHARAKTERYSTYKA MIGRACJI WEWNĘTRZNYCH I ICH POWODY

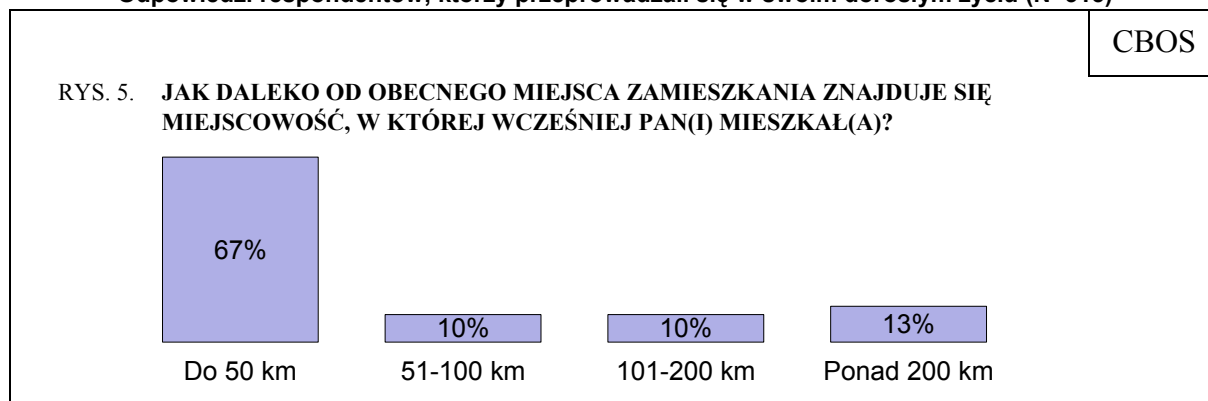
Osoby, które przeprowadzały się w swoim dorosłym życiu, zapytaliśmy o charakter tych migracji i ich powody. Okazuje się, że zdecydowana większość migrantów (71%) przeniosła się z miejscowości znajdujących się w granicach ich obecnych województw, ponad jedna czwarta (28%) przyjechała spoza regionu, a nieliczni (1%) – z zagranicy. Migracje spoza granic Polski mogą być efektem powrotów rodaków.

Odpowiedzi respondentów, którzy przeprowadzali się w swoim dorosłym życiu (N=315)

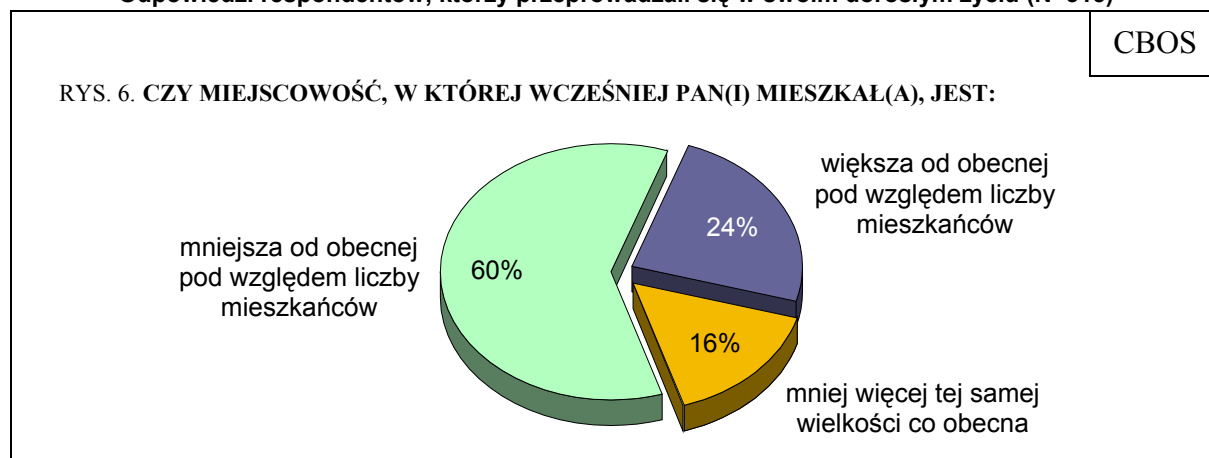
Ponieważ większość migracji odbywała się w granicach województw, nie dziwi fakt, że najczęściej były to przeprowadzki nieodległe. Migracje dwóch trzecich zmieniających miejsce stałego pobytu (67%) wiązały się z przeprowadzką do miejscowości znajdującej się w odległości nie większej niż 50 km od wcześniejszego miejsca zamieszkania. Co dziesiąty (10%) przeprowadził się do miejscowości leżącej od 51 km do 100 km od miejsca, w którym wcześniej mieszkał, a prawie co czwarty (23%) – dalej niż 100 km.

Odpowiedzi respondentów, którzy przeprowadzali się w swoim dorosłym życiu (N=315)

Migracje wewnętrzne w naszym kraju w przeważającej mierze odzwierciedlają proces urbanizacji. Większość badanych, którzy przeprowadzali się w swoim dorosłym życiu (60%), przeniosła się z miejscowości mniejszej do większej pod względem liczby mieszkańców. Z drugiej jednak strony niemal jedna czwarta (24%) przeprowadziła się do mniejszej miejscowości. Mniej więcej jedna szóstka (16%) zamieszkała w miejscowości tej samej wielkości. Chociaż przeważają migracje, które odzwierciedlają procesy urbanizacyjne (dominujące od początku okresu industrializacji), skala migracji w przeciwnym kierunku wskazuje na znaczenie tego – stosunkowo rzadko badanego – trendu.

Odpowiedzi respondentów, którzy przeprowadzali się w swoim dorosłym życiu (N=315)

Najczęstszym powodem zamieszkania w innej miejscowości jest usamodzielnienie się, wyprowadzenie z domu rodzinnego, w tym założenie własnej rodziny (44%). Nieco rzadziej (31%) wskazywano na warunki mieszkaniowe jako jedną z przyczyn migracji. Potrzeba większego, mniejszego lub o innym standardzie mieszkania bądź domu, jak również zakup mieszkania (domu) wiąże się w wielu przypadkach właśnie z przeprowadzką do innej miejscowości. Zmiana miejsca zamieszkania miała również związek z pracą swoją lub najbliższych (28%) oraz z chęcią osiedlenia się bliżej rodziny (24%). Wśród pozostałych powodów przeprowadzki wymieniane były nauka i studia (6%), korzystniejsza lokalizacja i bardziej sprzyjające środowisko (po 5%). Sporadycznie wskazywano na repatriację (1%), inne względy rodzinne (1%) i inne przyczyny (2%).

Chociaż repatriacja jako powód zmiany stałego pobytu wymieniona była przez nielicznych, fakt, że została samodzielnie dodana przez respondentów, przypomina o znaczeniu i skali wymuszonych migracji po drugiej wojnie światowej.

		CBOS
Dlaczego przede wszystkim przeprowadził(a) się Pan(i) do obecnej miejscowości?		N=315
W związku z założeniem własnego gospodarstwa domowego		44%
Ze względu na warunki mieszkaniowe/lokalowe		31%
Ze względu na pracę		28%
Ze względu na bliskość rodziny		24%
W związku z nauką, studiami*		6%
Ze względu na korzystniejszą lokalizację		5%
Ze względu na bardziej sprzyjające środowisko		5%
W związku z przesiedleniem, repatriacją*		1%
Inne względy rodzinne*		1%
Inne powody		2%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

* Powody samodzielnie wymienione przez respondentów na pytanie o doprecyzowanie kategorii „inne powody”

Najczęściej podawane przyczyny migracji wskazują, że migracje wewnętrzne są zazwyczaj uwarunkowane pojawiającymi się potrzebami mieszkaniowymi, np. z powodu założenia rodziny, własnego gospodarstwa domowego lub potrzeby poprawy warunków mieszkaniowych. Motywacje związane z rynkiem pracy, które szczególnie nas interesowały, dotyczą tylko około jednej czwartej migrujących Polaków.

Gotowość do migracji zarobkowych sprawdzaliśmy również przy okazji badań dotyczących mobilności zawodowej. Z naszych sondaży wynika, że siła oddziaływania rynku pracy na mobilność przestrzenną Polaków nie zmieniła się znacząco w ostatnich latach, nawet w wyniku kryzysu gospodarczego. Rezultaty badań przeprowadzonych w 2007 roku³ w okresie bardzo dobrej koniunktury, spadającego bezrobocia i rosnących pensji, jak i w 2009 roku⁴ w czasie spowolnienia gospodarczego oraz rosnącego zagrożenia bezrobociem różnią się od siebie minimalnie. Ponad połowa Polaków jest skłonna dojeżdżać do pracy do innej miejscowości, ale tylko nieco ponad jedna czwarta byłaby skłonna się przeprowadzić (w 2009 roku 28% badanych wyrażało gotowość przeprowadzki do innej miejscowości, a 26% – za granicę).

³ Por. komunikat CBOS „Bezrobotni”, luty 2008.

⁴ Zob. komunikat CBOS „Zadowolenie z pracy i mobilność zawodowa”, listopad 2009.

Tabela 2

Niezależnie od tego, czy Pan(i) pracuje czy też nie, czy aby dostać pracę lub zmienić pracę na lepszą, był(a)by Pan(i) skłonny(a):	Odpowiedzi twierdzące wśród ogółu badanych według terminów badań	
	IX–XI 2007	X 2009
	w procentach	
– dojeżdżać do innej miejscowości	56	53
– przeprowadzić się do innej miejscowości	26	28
– wyjechać za granicę	28	26

PREFERENCJE MIGRACYJNE

Chęć przeprowadzenia się do innej miejscowości deklaruje co czwarty dorosły Polak (25%, o 3 punkty procentowe mniej niż w zeszłym roku i o 6 punktów mniej niż czternaście lat temu).

Tabela 3

Gdyby obecnie mógł(mogła) Pan(i) urządzić sobie życie w dowolnie wybranej miejscowości, to czy wybrał(a)by Pan(i):	Wskazania respondentów według terminów badań		
	1996	2009	2010
	w procentach		
– tę samą miejscowość, w której Pan(i) mieszka obecnie	64	67	71
– inną miejscowość	31	28	25
Trudno powiedzieć	5	5	4

Gotowość zmiany miejsca zamieszkania najczęściej wyrażają mieszkańcy miast do 20 tys. ludności oraz od 20 tys. do 100 tys. (odpowiednio: 28% i 31%), natomiast najrzadziej – największych aglomeracji (20%). Na chęć zmiany miejsca stałego pobytu silnie oddziałuje wiek. Najczęściej wyrażają ją osoby od 18 do 24 roku życia (41% chciałoby mieszkać w innej miejscowości), a najrzadziej najstarsze, mające 65 lat i więcej – tylko 12% z nich deklaruje, że przeniosłoby się do innej miejscowości (zob. tabele aneksowe).

Osoby, które wyraziły chęć zamieszkania w innej miejscowości, zapytaliśmy o preferencje dotyczące jej wielkości. Dane te możemy porównać z uzyskanymi w 1996 roku i przekonać się, czy w ciągu ostatnich czternastu lat zmieniły się poglądy w tym zakresie.

Tabela 4

W miejscowości jakiej wielkości chciał(a)by Pan(i) mieszkać?	Wskazania respondentów, którzy chcieliby mieszkać w innej miejscowości	
	1996 N=(405)	2010 (N=252)
	w procentach	
Na wsi	17	28
W małym miasteczku	25	18
W mieście średniej wielkości	32	24
W dużym mieście	23	30
Trudno powiedzieć	3	0

Niewątpliwie nastąpiła znacząca zmiana w percepcji wsi. Obecnie więcej niż jedna czwarta osób chcących zmienić miejsce stałego pobytu chciałaby zamieszkać na wsi (28%, od roku 1996 wzrost o 11 punktów procentowych). Również duże miasta są obecnie częściej wskazywane jako preferowane miejsca zamieszkania (30% wobec 23% w 1996 roku). Rzadziej wymieniano natomiast małe miasteczka (spadek wskazań o 7 punktów) i miasta średniej wielkości (spadek o 8 punktów). Może to potwierdzać pojawiające się ostatnio w prasie komentarze na temat zagrożeń rozwoju małych polskich miast, z których wyjeżdżają młodzi ludzie. Wyniki naszego badania wskazują, że mniejsze miasta są nie tylko rzadziej niż kilkanaście lat temu wskazywane jako preferowane miejsca zamieszkania, ale również, że mieszkańcy ich właśnie częściej niż innych typów miejscowości wyrażają gotowość do migracji w sprzyjających zmianie warunkach.

Preferencje co do wielkości miejscowości zamieszkania związane są m.in. z wiekiem. Badani poniżej 45 roku życia częściej niż starsi wybierają duże miasta jako najbardziej dla nich atrakcyjne. Natomiast osoby starsze (w wieku 45 lat i więcej) częściej preferują wieś.

Tabela 5

Wiek	W miejscowości jakiej wielkości chciał(a)by Pan(i) mieszkać?		
	Na wsi	W małym miasteczku bądź mieście średniej wielkości	W dużym mieście
	w procentach		
18–44 lata	21	43	36
45 lat i więcej	38	41	21

Zdecydowana większość badanych wskazujących wieś jako preferowane miejsce zamieszkania (85%) uzasadniała swój wybór bardziej sprzyjającym środowiskiem. Niewielka grupa (13%) wybrałaby tę lokalizację ze względu na warunki życia (transport, infrastrukturę,

dostępność usług). Rynek pracy nie motywuje prawie nikogo do wyboru terenów wiejskich jako preferowanego miejsca zamieszkania.

Tabela 6

Dlaczego chciał(a)by Pan(i) mieszkać w tego typu miejscowości?	Preferowana miejscowość zamieszkania		
	wieś	miasto małe bądź średniej wielkości	duże miasto
	deklaracje w procentach		
Ze względu na warunki życia (transport, infrastrukturę, dostępność usług)	13	56	58
Ze względu na bardziej sprzyjające środowisko (bezpieczniej, ciszej, mniejszy ruch, bliżej natury)	85	30	1
Ze względu na rynek pracy	1	25	65
Inne	4	7	6

Procenty nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Ponad połowa respondentów wskazujących na miasta małe i średniej wielkości jako miejsca najbardziej dla nich atrakcyjne do zamieszkania (56%) motywuje swoje wybory warunkami życia, tj. dostępnością usług i środków transportu oraz dobrą infrastrukturą. Dla sporej liczby osób, które wskazały tego typu miejscowości, znaczenie ma również sprzyjające środowisko, tzn. bezpieczeństwo, cisza i bliskość natury (30%), oraz rynek pracy (25%). Wśród innych powodów pojawiały się takie, jak dostęp do kultury, względy towarzyskie oraz poglądy, że praca w mieście jest lepsza.

Dla osób preferujących duże miasta czynnikiem najczęściej wymienianym jako istotny jest natomiast rynek pracy (65%). Dla ponad połowy tych, które wskazały na ten typ miejscowości (58%), ważna jest dostępność transportu i usług oraz dobra infrastruktura. Inne podawane powody dotyczyły głównie względów rodzinnych.

BARIERY MIGRACJI

W Polsce istnieje stosunkowo silne regionalne zróżnicowanie rynków pracy. Stopy bezrobocia i średnie miesięczne płace w poszczególnych województwach znacznie się od siebie różnią. Tego typu zróżnicowanie powinno oddziaływać na poziom migracji wewnętrznych, jednak jego wpływ jest ograniczony. Problematyka związana z czynnikami stanowiącymi bariery dla migracji jest istotna dla pełniejszego zrozumienia procesów migracyjnych.

Respondentów, którzy wyrazili chęć zmiany miejsca zamieszkania, zapytaliśmy o powody, dla których nie decydują się na przeprowadzkę. Najczęściej wymienianą barierą migracji w Polsce są zbyt wysokie koszty wynajmu, zakupu lub budowy własnego domu bądź mieszkania (39%). Wyniki te potwierdzają stanowisko Konfederacji Pracodawców Polskich⁵ wskazujące na sytuację na rynku nieruchomości jako jeden z czynników wpływających na niskie natężenie migracji wewnętrznych. Niemal równie często (35%) wymieniane były względy rodzinne – bliskość rodziny jest dla badanych ważna i ogranicza ich mobilność. Rzadziej wskazywano, że zmiana miejsca zamieszkania nie wchodzi w grę z obawy przed problemami ze znalezieniem pracy w nowym miejscu stałego pobytu (21%) czy też przed wzrostem kosztów utrzymania w miejscowości, która uważana jest za bardziej atrakcyjną od zamieszkiwanej obecnie (16%). Można z dużym prawdopodobieństwem założyć, że dotyczy to dużych miast, w których koszty utrzymania są najwyższe. Najrzadziej wymieniano takie powody, jak nauka w obecnym miejscu zamieszkania lub w pobliżu (dla tej grupy osób przeniesienie się do innej miejscowości jest prawdopodobnie jedynie odłożone w czasie) czy też obecnie wykonywana praca (odpowiednio: 5% i 2%). Wśród innych barier migracyjnych pojawiały się uwarunkowania rodzinne, finansowe, wiek, zdrowie oraz związki z miejscowością zamieszkiwaną obecnie.

		CBOS
Dlaczego nie zmienił(a) Pan(i) miejsca zamieszkania?		N=252
Zbyt wysokie koszty wynajmu, zakupu, budowy domu/ mieszkania		39%
Bliskość rodziny w obecnym miejscu zamieszkania		35%
Obawa przed trudnościami ze znalezieniem zatrudnienia		21%
Zbyt wysokie koszty utrzymania		16%
Nauka w miejscu zamieszkania*		5%
Praca w miejscu zamieszkania*		2%
Inne powody		6%
Trudno powiedzieć		8%

Procenty nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

* Powody samodzielnie wymienione przez respondentów na pytanie o doprecyzowanie kategorii „inne powody”

⁵ Konfederacja Pracodawców Polskich, 2007, *Raport o pracy*,
http://www.kpp.org.pl/img_upload/files/Raport_o_pracy_1.pdf

Polacy charakteryzują się niezbyt dużą mobilnością przestrzenną. Zdecydowana większość mieszka w miejscowościach, z których pochodzi, lub w których spędziła całe swoje dorosłe życie. Pozostali w zdecydowanej większości przeprowadzali się jedynie do miejscowości leżących w granicach województwa, przeważnie nie dalej niż 50 km od wcześniejszego miejsca zamieszkania.

Najczęstszym powodem migracji są względy mieszkaniowe. Tylko nieco ponad jedna czwarta migracji była związana z pracą, czyli motywowana potrzebami ekonomicznymi. Jednocześnie to względy mieszkaniowe oraz rodzinne stanowią główne bariery migracji. Osoby deklarujące chęć zamieszkania w innej miejscowości najczęściej podają je jako powody nierealizowania swoich preferencji dotyczących miejsca zamieszkania.

W porównaniu z rokiem 1996 wzrosła atrakcyjność wsi i dużych aglomeracji, spadła natomiast małych i średnich miast. Zarazem mieszkańcy mniejszych miast częściej niż dużych aglomeracji, z jednej strony, i obszarów wiejskich, z drugiej, deklarują gotowość do zmiany miejsca zamieszkania. Może to budzić obawy co do dalszego rozwoju tego typu miejscowości w Polsce.

Opracowała
Katarzyna KOWALCZUK

Tabela 1

		Czy pochodzi Pan(i) z miejscowości, w której obecnie Pan(i) mieszka?		Liczba osób
		Tak, pochodzę z tej miejscowości	Nie, nie pochodzę z tej miejscowości	
		%	%	
Ogółem		65	35	1019
Płeć	Mężczyźni	68	32	487
	Kobiety	63	37	532
Wiek	18-24 lata	93	7	135
	25-34	74	26	195
	35-44	65	35	156
	45-54	61	39	180
	55-64	56	44	171
	65 lat i więcej	49	51	183
Miejsce zamieszkania	Wieś	66	34	385
	Miasto do 20 tys.	61	39	137
	20-100 tys.	64	36	193
	101-500 tys.	62	38	163
	501 tys. i więcej mieszk.	74	26	142
Wykształcenie	Podstawowe	63	37	251
	Zasadnicze zawodowe	62	38	261
	Średnie	70	30	348
	Wyższe	63	37	159
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	69	31	88
	Średni personel, technicy	55	45	43
	Pracownicy adm.-biurowi	68	32	65
	Pracownicy usług	82	18	64
	Robotnicy wykwalifikowani	73	27	120
	Robotnicy niewykwalifik.	56	44	55
	Rolnicy	71	29	54
	Pracujący na własny rach.	62	38	37
Bierni zawodowo	Renciści	51	49	75
	Emeryci	52	48	216
	Uczniowie i studenci	90	10	89
	Bezrobotni	82	18	57
	Gospodynie domowe i inni	49	51	57
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	70	30	136
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	68	32	76
	sekt. pryw. poza rolnict.	70	30	233
	prywatnym gosp. rolnym	71	29	49
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	69	31	169
	501-750	66	34	156
	751-1000	67	33	180
	1001-1500	59	41	156
	Powyżej 1500 zł	57	43	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	70	30	154
	Średnie	64	36	477
	Dobre	65	35	388
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	55	45	50
	Raz w tygodniu	63	37	471
	1-2 razy w miesiącu	67	33	159
	Kilka razy w roku	70	30	242
	W ogóle nie uczestniczy	69	31	97
Poglądy polityczne	Lewica	61	39	148
	Centrum	65	35	321
	Prawica	66	34	310
	Trudno powiedzieć	67	33	240

Tabela 2

		Gdyby obecnie mógł(mogła) Pan(i) urządzić sobie życie w dowolnie wybranej miejscowości, to czy wybrał(a)by Pan(i):			Liczba osób
		tę samą miejscowość, w której Pan(i) mieszka obecnie	inną miejscowość	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		71	25	4	1018
Płeć	Mężczyźni	72	24	4	485
	Kobiety	71	26	3	533
Wiek	18-24 lata	56	41	3	135
	25-34	70	23	6	195
	35-44	61	34	5	154
	45-54	74	21	4	180
	55-64	75	22	3	171
	65 lat i więcej	87	12	1	184
Miejsce zamieszkania	Wieś	73	22	4	385
	Miasto do 20 tys.	68	28	4	137
	20-100 tys.	67	31	3	193
	101-500 tys.	72	24	4	163
	501 tys. i więcej mieszk.	77	20	3	140
Wykształcenie	Podstawowe	80	17	2	251
	Zasadnicze zawodowe	75	20	5	262
	Średnie	64	32	4	346
	Wyższe	68	28	4	159
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	67	29	3	88
	Średni personel, technicy	46	48	6	42
	Pracownicy adm.-biurowi	72	21	7	65
	Pracownicy usług	68	25	7	64
	Robotnicy wykwalifikowani	71	27	3	120
	Robotnicy niewykwalifik.	71	25	4	55
	Rolnicy	73	20	7	54
Pracujący na własny rach.	77	21	2	37	
Bierni zawodowo	Renciści	81	18	1	75
	Emeryci	85	14	1	216
	Uczniowie i studenci	53	44	3	89
	Bezrobotni	67	26	7	57
	Gospodynie domowe i inni	69	26	5	57
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	74	24	2	136
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	64	32	4	75
	sekt. pryw. poza rolnict.	66	29	5	233
	prywatnym gosp. rolnym	74	18	8	49
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	67	30	3	169
	501-750	70	24	6	157
	751-1000	75	23	1	180
	1001-1500	77	21	2	156
	Powyżej 1500 zł	74	23	3	114
Ocena własnych war. mater.	Złe	71	26	3	154
	Średnie	71	25	4	478
	Dobre	72	24	4	387
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	71	28	1	50
	Raz w tygodniu	76	21	3	472
	1-2 razy w miesiącu	76	21	3	159
	Kilka razy w roku	65	29	6	240
	W ogóle nie uczestniczy	60	35	6	97
Poglądy polityczne	Lewica	63	32	4	148
	Centrum	71	26	4	321
	Prawica	75	22	3	310
	Trudno powiedzieć	73	22	4	238